

Showering on Yom Tov

Shiur# 485 | Sep 28th 2024

Riddles of the Week

#1

שולחן ערוך אורח חיים הלכות ראש השנה סימן תר סעיף ב

בקידוש ליל שני ילבש בגד חדש (הגהות מיימוני פ' כ"ט מהלכות שבת) או מניח פרי חדש ואומר שהחיינו; ואם אין מצוי (בגד חדש או) פרי חדש, עם כל זה יאמר שהחיינו.

משנה ברורה סימן תר ס"ק ב

בקידוש וכו' - להוציא נפשיה מפלוגתא משום שי"א שאין אומרים שהחיינו דתרווייהו יומי קדושה אחת היא והרי כבר בירך שהחיינו ביום א'.

שולחן ערוך אורח חיים הלכות ראש השנה סימן תר סעיף ג

אם חל יום ראשון בשבת, אומרים שהחיינו, בשופר ביום שני. הגה: ויש אומרים לאומרו אפילו אם חל יום ראשון בחול וכן המנהג במדינות אלו (הגהות מיימוני הלכות שופר).

משנה ברורה סימן תר ס"ק ז

וי"א לאומרו וכו' - היינו אפילו בלא בגד חדש ופרי חדש משום דהא היום אין יוצאין בתקיעה של אתמול ולא אמרינן יומא אריכתא הוא וה"ה נמי בברכת התקיעה ומ"מ לכתחילה טוב שילבש התוקע בגד חדש בשופר [מ"א וש"א].

#2

אליה רבה סימן תקצו

בג' שעות וכו'. ומג"א בס"ס תקפ"ב [סק"ט] כתב דקי"ל כתירוץ בתרא דשנית יושב ודן, לכך אמרינן ממקומו הוא יפן ברחמים, וא"כ יכולין לאמרו עד חצות. והט"ז שם [סק"ד] כתב לאמרו בליל שני כמו שמברכין זמן, מטעם שהעיקר ביום ב' לפעמים כמ"ש בסי' ת"ר ע"כ. ולענ"ד לחלק, דשם ממנהגא דב"ד הוא, ובאמת כיון דבקיאינן בקביעא דירחא עיקר הוא יום ראשון, ואין לומר לחבירו כן:

אליה רבה סימן תקפג

יהי רצון וכו'. פירוש שיאמר לשון תפלה יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו שירבו זכותינו, וכן בכולן, וכן הוא בכלבו [סי' סד]. וכתב בשל"ה [ר"ה, נר מצוה ד"ה ולכאורה] שהוא סימן שיזכור האדם ויתעורר בתשובה ויתפלל על הדבר הזה ע"כ. ומשמע דגם בליל שני יעשה כן:

#3

בית יוסף אורח חיים סימן תקפג

וה"ר דוד אבודרהם (עמ' רסו) כתב כדברי המרדכי וכתב עוד שיש אומרים בלשון תפלה יהי רצון מלפניך יי' א' וא' אבותינו שיקראו לפניך זכותינו ושיקרע גזר דיננו יהי רצון מלפניך יי' א' וא' אבותינו שיתרבו זכותינו וכן כולם: וכתב עוד שיש מביאין רימון ואומרים עליו נרבה זכות כרימון.

תלמוד בבלי מסכת חגיגה דף כז עמוד א

אמר ריש לקיש: אין אור של גיהנם שולטת בפושעי ישראל, קל וחומר ממזבח הזהב; מה מזבח הזהב שאין עליו אלא כעובי דינר זהב, כמה שנים אין האור שולטת בו, פושעי ישראל שמלאין מצות כרמון, דכתיב כפלח הרמון רקתך, אל תקרי רקתך אלא רקנין שבך - על אחת כמה וכמה.

טעם איסור רחיצה ביום טוב

כא: יום טוב פרק שני ביצה

דאמר^א צער תפוח מטלטלים אוחו מפני שהוא ראוי למאכל כלבים ויש לומר דהני גרעיני תמרה אינן ראויין לבהמה אלא על ידי תקון גדול לחתכן ומדרכנן הויא^ב מלאכה ומ"מ ראויין כמו שהם על ידי הדמק והואיל ואינן ראויין להיות עיקר מאכל בהמה אלא על ידי תקון גדול היכי שדין להו למאן דדריש לכס ולא לכלבים משום דהויא מלאכה ומשני דמוסרין לטלטל ליתנס לחיות מפני דחזו להסקה:

עושה אדם כ"ז צרכו בפת. ותימה דאמר בשבת (דף קמ"ג:) דלא אמרו היתר ככר או תיבוק אלא למת בלכד ויש לומר בלכד שיכול לעשות מצעוד יום אמר התם דלא אמרו היתר אלא למת בלכד אבל הני סופלי לא היה יכול לעשות מערב יו"ט:

כנונא אגב קטמיה אף על גב דאיבא עליה שבירי עיב. וא"ת מאי מייתי מהכא דלמא שאני הכא שיש בו דבר המטלטל כגון קטמא שראוי לכסות בו זואה או רוק אבל בלא קטמא לא שרי משום דהוי כסיס לדבר האסור וא"ל הכא בכוס שיש בו דבר שאסור לטלטלו לא ויש לומר דה"ל מדמה שכל אחד יש בו חדא לטיבותא וחדא לריעותא והכא^א הכוס שרי לטלטל ומה שיש בתוכו אסור וגבי כנונא יש בתוכו דבר המותר והכנונא עלמנו אסור לטלטל דמלאכתו לאיסור וה"ל כי היכי דמטלטל כנונא אגב קטמא הכי הוה לן לטלטל השורין עם הכוס ואין

דהו אגב ריפתא כדשמואל^א דאמר שמואל^ב עושה אדם כל צרכו בפת. ופליגא דרבי יהושע בן לוי דאמר רבי יהושע בן לוי^א מזומנין את הנכרי בשבת וואין מזומנין את הנכרי ביום טוב גזרה שמא ירבה בשבילו רב אחא בר יעקב אמר אפילו בשבת נמי לא משום שיוורי כוסות אי הכי דידן נמי דידן חזו לתרנגולין דידהו נמי חזו לתרנגולין דידהו איסורי הנאה נינהו ולמלטלינהו אגב כסא מי לא אמר רבא^א המטלטלין כנונא אגב קטמיה אע"ג דאיבא עליה שבירי עיבם התם לאו איסורי הנאה נינהו הכא איסורי הנאה נינהו אמר ליה רב אחא מדפתי לרבינא ולהוי כגרף של רעי אמר ליה^א וכי עושין גרף של רעי לכתחלה^א אדבריה רבא למר שמואל ודרש מזומנין את הנכרי בשבת ואין מזומנין את הנכרי ביום טוב גזרה שמא ירבה בשבילו ומר זוטרא כי הוה מקלע להו נכרי ב"ט אמרו ליה אי ניחא לך במאי דמריחא לן מוטב ואי לא מריחא יתירא אדעתא דידך לא מריחין: **מתני'** ב"ש אומרים לא יחם אדם חמין לרגליו אלא אם כן ראויין לשתיה וכו"ה מתירין. עושה אדם מדורה ומתחמם כנגדה: **גמ'** איבעיא להו האי מדורה מאן קתני לה דברי הכל היא ושני להו לבית שמאי בין הנאת כל גופו להנאת אבר אחד או דלמא ב"ה קתני לה אבל ב"ש לא שני להו ת"ש ב"ש אומרים לא יעשה אדם מדורה ויתחמם כנגדה וכו"ה מתירין: **מתני'** שלשה^א דברים רבן גמליאל מחמיר בדברי ב"ש אין טומנין את החמין לכתחלה^א ביום טוב ואין זוקפין את המנורה ביום טוב ואין אופין פתין גריצין אלא ריקין אמר רבן גמליאל מימיהן של בית אבא לא היו אופין פתין גריצין אלא ריקין אמרו לו מה נעשה לבית אבך שהיו מחמירין על עצמן ומקילין לכל ישראל להיות אופין פתין גריצין וחררין: **גמ'** היכי דמי אי דאנח עירובי תבשילין מאי טעמא דב"ש ואי דלא אנח עירובי תבשילין מאי טעמא דב"ה אמר רב הונא לעולם אימא לך שלא הניח עירובי תבשילין וכדי חייו שרו ליה רבנן ורב הונא לטעמיה דאמר רב הונא 'מי שלא הניח עירובי תבשילין אופין לו פת אחת (א) ומבשילין לו קדרה אחת ומדליקין

נראה דלפוס ריהטא משמע דהא דקאמר מטלטלין כנונא אגב קטמיה לאו מכה הקטמא אלא היינו לזורך גופו ולזורך מקומו ולא דמי לכוס ואם כן אף כי הוי מלאכתו לאיסור שרי לטלטל אלא נראה דטיבותא דכוס הוי משום דשיורי כוסות גריעי טפי וראויין להתבטל אגב הכוס כמו שבירי עיב אגב קטמא ור"ת פ"י דלא מקרי כסיס לדבר מועט שאינו נקבע כגון שבירי עיב ושיורי כוסות ודאמרינן דבעינן קטמא היינו משום שמטלטל שבירי עיב חוץ הכנונא והיה לו לנערס^א אבל אי איבא קטמא לא היה יכול לנערס שלא יפול הקטמא וכ"ש שיורי כוסות אף על גב דליכא היתר עמהן מ"מ שרו לטלטל אגב כסא לפי שאי אפשר לנערס:

לא יחם אדם חמין אא"י ראויין שתייה. וא"ת מאיזה טעם שרו ב"ש ואפילו ראויין לשתיה הא לית להו מתוך^א וי"ל דמיירי כגון ששותה ומרבה לרחוק רגליו והכי אימא דהדיא צירושלמי^א דלכ"ש צריך לשתות מהן^א וכו"ה מתירין ודוקא לרגליו אבל לכל גופו מודו דאסור דדבר השהו לכל נפש בעינן^א וזה אינו ראוי אלא לצני אדם מעונין אבל ידיו ורגליו שיה לכל נפש:

עיסת הכלבים וכו'. משנה פ"ק דחלה (מ"ח) הובאה שם והקשו אמאי והא אפשר למפלגה בלישה וחלק הכלבים יאסרו ומירלו שאני כלבים הואיל ואפשר לפייסן בנגלה וק"ל כמאן דלאמר הואיל וכתבו בעטור (ה' י"ט מהתק"ח) והרשב"א ז"ל (רי"ט ש"ג) לדיקן דלית לן הואיל אפילו אין לו נבלה עשוי מותר הואיל ואפשר שתזדמן לו ולה כחם רבינו:

טו המבשל ביו"ט לגוים וכו'. פ' אלו עוברין (פסחים מו:) ושם פרק יו"ט שחל (ט"ז) אחרת האופה מיו"ט לחול וכו' כמו שכתבתי למעלה (ה"ט) ולמרו שם דטעמיה דרבה דלאמר אינו לוקה משום דאי מקלפי ליה אורחים חזי לדידיה, והשוה רבינו דין המבשל לגוים או לבהמה לדין מבשל לעורך חול ופשוט הוא ויש לה סמך מן הגמ' ואין להאריך: עשה לנפשו והותר וכו'. גם זה פשוט ונלמד מהאמר למעלה (ה"ג) גזרי הנכנס מאליו:

טז רחיצה וסיכה וכו'. מה שהובא רבינו להכיר בדק הרחיצה והסיכה היא לתמש מים כדי לרחוץ או שמן כדי לטווח ומבאר בדבריו ברחיצה וה"ה לסיכה. וכן כתב ז"ל שאם לומר צונן אפילו בשבת מותר לרחוץ לטווח כל גופו לתעטג כמזכר פ' כ"א מהלכות שבת (ה"ג) חה פשוט: לפיכך מחמין חמין וכו'. משנה פ' יו"ט שחל (ט"ז): ב"ש אומרים לא יחס אדם חמין לרגליו

ביום טוב, אם כשנותנין פת ממנה לתינוק אין מקפידין מותר לאפותו להן ביום טוב *שכל פת ופת ראויה לתינוק. עיסת [י] הכלבים בזמן שהרועים אוכלין ממנה נאפית ביום טוב: טו המבשל ביום טוב לגוים או לבהמה או להניח לחול אינו לוקה שאילו [כ]

השגת הראב"ד
ה"ד. שכל פת ופת ראויה לתינוק. ח"א יפה אמר אע"פ שלא הסכים לתנת הרב ז"ל (דף כ"א):

אלא אם כן ראוין לשמיה וכו' מהמירין וק"ל ככו"ה ופסולת ודוקא לרגליו אבל כל גופו לא והביאו רחיה מפ' כירה ומפורש שם בכירה (מ) דאפילו אינו רוחן כל גופו צבת אחת אלא אבר אבר אסור ומוסכס: והמין שהוחמו מע"ט וכו'. שם בהלכות ב"ש גאון וכן הסקמה מן הגאונים ואפילו לרחוץ כל גופו כלאחר וכן עיקר. ודין רחיצה בחמין טבירא שיה ביו"ט שבת ומבאר ענינה פרק כ"ב מהלכות שבת (ה"ג): די כל שאסור בשבת וכו'. זה פשוט ומוסכס ושנינו פ"ק דמגילה (ו:) אין בין יו"ט לשבת אלא אכול נפש בלבד: ויש בירוש' מה שאין בשבת וכו'. דין המוקצה להיוטו טוה ביו"ט הוא כדעת הרב אלפסי ז"ל שפסק פ"ק שיש מוקצה

באו לו אורחים היה אותו תבשיל ראוי להן. עשה לנפשו והותר מותר להאכיל ממנו [ג] לגוים ולבהמה: טז רחיצה וסיכה הרי הן בכלל אכילה ושתייה ועושין אותן ביום טוב שנאמר אך אשר יאכל לכל נפש לכל שצריך הגוף. לפיכך מחמין חמין ביום טוב ורוחץ בהן פניו ידיו ורגליו. אבל כל גופו אסור משום גזירת מרחץ. וחמין שהוחמו מערב יום טוב רוחץ בהן [מ] וכל גופו ביום טוב שלא גזרו על דבר זה אלא בשבת בלבד: יז די ששאר שבת בין משום שהוא דומה למלאכה או מבאי לידי מלאכה בין שהוא משום שבת הרי זה אסור ביום טוב אלא אם כן היה בו צורך אכילה וכיוצא בה. או דברים שהם מותרים ביום טוב כמו שיתבאר בהלכות אלו. וכל שאסור לטלטלו בשבת אסור לטלטלו ביום טוב אלא לצורך אכילה וכיוצא בה. וכל שמותר בשבת מותר ביום טוב. ויש ביום טוב מה שאין בשבת איסור מוקצה [נ] שהמוקצה

סימן תקיא

פדסי רמזי דינים המבוארים בזה הסימן

[א] עשיית מדורה להתחמם: [ב] ולחמם מים לרחוץ: [ג] טבילת אדם וכלים: [ד] עשיית מוגמר:

א מותר לעשות מדורה להתחמם כנגדה: ב ולחמם מים לרחוץ רגליו

בית יוסף אורח חיים תקיא הלכות יום טוב בית חדש עט

אדם חמין לרגליו אלא אם כן היו ראוים לשמיה וכו' מהמירין וק"ל ככו"ה ופסולת ודוקא לעושה המדורה ומתחמם כנגדה. וכמה הר"ן (י"א. ד"ה ממני' לא) דטעמא דשרוי הני מרי מילי משום דמתוך שהותרה העברה לעורך המורה נמי שלא לעורך (יפה י"ג). וכמה הר"ף ודוקא חמין לרגליו הוא דשרוי בית הלל אבל כל גופו לא כדמתן בפרק כירה (שם נ"ח): אמרו להם חכמים אם ביום טוב נחמין שהוחמו ביום טוב אסורין נחמיה ומותרין בשמיה. וכן כתבו התוספות (יפה כ"א: ד"ה לא) ודוקא לרגליו אבל לכל גופו אסור דדבר השהו לכל נפש בעינן וזה אינו ראוי אלא לבני אדם מעוגנים אבל ידיו ורגליו שזה לכל נפש [בדק הבית] וכמה הרב המגיד (פ"א ה"ח) דאפילו אינו רוחץ גופו בבת אחת אלא אבר אבר אסור כן מפורש בפרק כירה (שם ב"ה) ומוסכס א"י [נדב באן:] ומ"ש ורחוץ ב"י גופו במים שהוחמו מערב יום טוב כתב ר"ף שמו"ר. זה לשונו בפרק הנזכר (שם) חזין לגאון שכתב דהיא דלמירין

(שם ט:): לא ירחוץ אדם כל גופו בשבת חמין שהוחמו מערב שבת דוקא בשבת אבל ביום טוב שרי לרחוץ כל גופו חמין שהוחמו מערב יום טוב דלאו דבר שמינין עליו משום שבות ולא משום שבות אלא גזירה היא וכו' גזרי בשבת אבל ביום טוב לא: ובת"ב הר"ן (שם) מיהו דוקא חוץ למרחץ אבל במרחץ אסור מדמיה בפרק כירה (מ). מרחץ שפקקו נקביו מערב יום טוב למחר נכנס ומיעו ויזאל ומשתטף צמים החיצון וצדאי מדקתני פקקו נקביו חמין שהוחמו מערב יום טוב מיירי ואפילו הכי משמטף אין רוחץ לא ומשתטף צמים הפנימי לא הילכך בחוץ המרחץ אפילו חמין שהוחמו מערב יום טוב אסור אבל חוץ למרחץ שרי: ובפרק כירה (שם) אהא דלאמר רבי שמעון כן פוי אמר רבי יהושע בן לוי בתמלה היו רוחצין חמין שהוחמו מערב שבת החמילו הגלגין לתמש חמין בשבת אסרו להם החמין והתירו להם את הישעה ועדיין היו רוחצין חמין שהוחמו מערב יום טוב אסור אלא אם כן היה צורך אכילה וכיוצא בה. או דברים שהם מותרים ביום טוב אלא לצורך אכילה וכיוצא בה. וכל שאסור לטלטלו בשבת אסור לטלטלו ביום טוב אלא לצורך אכילה וכיוצא בה. וכל שמותר בשבת מותר ביום טוב. ויש ביום טוב מה שאין בשבת איסור מוקצה [נ] שהמוקצה

הלכות יום טוב סימן תקיא

קכח באר הגולה

אין הקור גדול ואינו (ה) אלא למפונקים והוא (ו) כמרתך ומוגמר לאסור¹ (ז"י) נשם תשובת אשכנזים) ב הרי"ף וט"ף מהא' לחמרו לכן חכמים משנה שנת ל"ח
(ז) ונהגו להקל² ב [א] מותר * להחם ב"י"ט (ח) מים לרחוץ (ט) * ידיו (י) * אבל לא כל (ז) גופו (יא) אפי' אינו רוחצו בבת אחת: הגה (יב) אצל מותר לרחוץ (ג) חינוק במים שהוחמו ע"י ישראל ב"י"ט (מרדכי פ"ג) אצל אסור לחמם ללבוש (יג) אפילו ע"י אינו יהודי (מהר"א מפראג) אצל כשנרץ להם לנצל או להדיח או (יד) מותר (ד) [ב] להרבות בשנינו⁹ (כל ז' צו) ודין חמי טבירה כמו נשנת כדליתא ס"י ש"ז

שערי תשובה

[א] מותר להחם כו'. עיין באשל אברהם ועיין בש"ך יו"ד סימן קל"ט ובמח"צ כחג נשם תשובה כפ"י מאחד מרנני איתליא שהסיר להחם ב"י"ט ולרחוץ הרחיבה ההכרמים לנבש לניס ועיין לעיל ס"י ש"ז: [ב] להרבות. עיין בשו"ת י"ג מ"ח ס"י כ"ד וכו"ה באחד שהורה הימר להחם היורה שצמרתן ע"י א"י ב"י"ט שחל בע"ש ללבוש ב"י"ט ושאר החמין שצורה יוצו למקוה להפיג ליתן ויאלו עליו עוררין פ"ו וגם יש לך להחיר מחמת שזריכה חמין להפיסה שיש הימר אפילו ע"י עירוב תבשילין ע"ש וע' במח"צ נשם זרע אמת שיש ששהיגן הימר להניחם בנמנהם ומ"מ רחילה כל גופה בחמין אסור רק מחוף ומרתך

ביאור הלכה

נשאלתו להסין זה ללורך (מח) וכמונח דעתו בסמין תקי"ח ע"ש נז"י והגר"א ו"ע

* להחם ב"י"ט מים לרחוץ וכו'. ומוכח בגמרא לרחוץ ידיו ורגליו מותר אפי' אם חמם המים כדי לרחוץ כל גופו דעשה אסור בזה מ"מ לא קנסוהו על רחילה פניו ידיו ורגליו מהם [כן מוכח שם בדף ל"ט ע"ב בקושיה הגמרא דקאמר שם לימא חנן סתמא כנ"ש וכו'] ע"ש: ד"י. המחבר שניה מלשון המשנה בינה כ"א דתמן חמין לרגליו והוא כחג ידיו ובעו"ש כחג ל"ל ידיו ורגליו ובבבד יסע כחג ל"ל פניו ידיו ורגליו ונראה להם שהוא ט"ס ובאמת כן הוא מנואר בתוס' שם ידיו ורגליו וכ"מ בסוגיא דשבת דפניו ידיו ורגליו שרי כמ"כ הגר"א וכן מנואר להדיח ברמב"ם וכן ברש"י [שנת ל"ט ע"ב ד"ה והא מילא] וכן במאירי בינה בסוגין דפניו ידיו ורגליו שרי. ומ"מ יש לעיין אולי דצימנו אין רחילה רגליו שיהי ללכל נפש וגשנה זה רק צימיהם שהיו הלכין הרבה יתך בלו מנעלים ודומה רגליו לשאר איברי הגוף אכן לפי מה שכתוב לקמן נשם הר"א והרשב"א דמקמ"א שאר איברי הגוף דומה לפניו ידיו ורגליו דמותר נודחי אין להחמיר בהם? * אבל לא כל גופו. עיין מ"ב דמון מפניו ידיו ורגליו שישו אינו שיהי ללכל נפש כן מנואר בתוס' ומדכ"ל ובחיטוך מלוא ר"מ דרק פניו ידיו ורגליו הוא שיהי ללכל נפש אצל כל גופו אינו אלא לנעונגין והיו מללכה דלורייתא בחימום עגורס וכמו שהעתיקו אחרונים כאן ולכאורה לפ"י ה"ה אף לאבר אחד מן מפניו ידיו ורגליו אסור וכן מוכח במאירי שכתב הטעם דזה הוא הרגילות כמו שאמרו רוחץ אדם פניו ידיו ורגליו לכבוד קונו וכן משמע קמ"א במייך ה"ל אמתא דדוקא אלו שרי ובחמ"ד משה ראייה שהעתיק דלל שאינו רוחץ רוב גופו שרי והעתיק זה סימין ש"ז לענין שנת חמין שהוחמו מע"ש שכתוב שם נמי דפניו ידיו ורגליו שרי ולא כל גופו וכחג שם הרמ"א דגם שאר איברים שרי כל שאינו רוחץ רוב גופו ולכאורה אינו דומה לשם דשם המים כגד הוחמו מע"ש ורק אסור גזירת רחילה נענו צו וס"ל להרמ"א דלל שאינו רוחץ כל גופו אין ע"י שם רחילה משא"כ כאן דמיחם חמין ידיו ורגליו שרי דדבר זה שיהי ללכל נפש ולא כל גופו ומאי נ"מ אם יסם ללורך כל גופו ממש או הרבה איברים מגופו כל מה שרוחץ מן מפניו ידיו ורגליו לכאורה אינו שיהי ללכל נפש הוא. וחקף להרמב"ם וסמ"ג והגאונים לדלדיהו אין צו אסור דלורייתא רק משום גזירה מ"מ כיון שלא מוכר בגמרא להקל אלא פניו ידיו ורגליו [שהוא דבר הרגיל] משמע

שער הציון

(ו) הגר"א וחמד משה: (ז) א"ר בשם רבינו ירוחם. וכירושלמי פ"ב דביצה ראייה דיש תרי פתרי אחד מנהון דב"ש דאמרי א"כ ראוין לשתייה היינו בשחממן כדי לשחות ממש [וכמו שפירשו התוספות] וכ"ה דמתיין סביר דבעינן שיהו עכ"פ ראוין לשתייה [ופירושו זה מצאתי ג"כ בתירושי הר"ן על שבת ע"י] ואפשר מדהשמיט חידוש זה דתלמודנו ע"כ דס"ל דהמשנה אתא כפשטא דמותר לב"ה בכל גווני: (ח) פוסקים: (ט) הוא שיטת התוס' והב"י ראה לדבריהם מן הירושלמי ודעת הרמב"ם והגאונים דהוא מדרבנן ונ"מ שאסור לתוס' להחם אפילו לצורך חולה שאין בו סכנה ולהרמב"ם שרי [נעו"ש] ועיין לעיל בסמין ש"כ"ה דלפי דברי הסברא השלישית שהיא העיקר אינו מותר כ"א ע"י שינוי: (י) וכן אפילו להשתטף אסור וכמו גבי שבת לעיל בסמין ש"כ"ו ס"א: (יא) מחה"ש ונהר שלום וכ"כ בד"מ: (יב) חמד משה והגר"א וכ"מ בדרכי משה: (יג) ח"מ ע"ש שהעתיק דברי המ"א ומסיק דתלוי לפי ענין הקטן וכן העתיק הח"א לדינא: (יד) תוס' ורא"ש וכ"מ במרדכי ואפילו לגבי תינוק שהוא רביתי וצריך לבריאותו מ"מ לא אמרינן שהוא כמו זיעה שמתר מטעם זה [כדאיתא בתוס' ורא"ש] ואינו הוא בכלל אוכל נפש ורק דרבנן גזור משום מרחצאות וכן הוא בסמ"ג ולפי מש"כ הר"ן והרשב"א דעת הר"ף והגאונים ג"כ הכי: (טז) מרסתמו בפוסקים ולא הזכירו דזה אינו רק להסוכרין שהוא דאורייתא ש"מ דזה הדין הוא לכ"ע [וכן משמע קצת בביאור הגר"א מדמסיים ראה לדבריו מחזה"מ דקיי"ל בסמין תקמ"ג ס"א דאין אומר לנכרי לעשות אם לא שנדחוק דגם שם ע"י עצמו הוא מדאורייתא]: (יז) ח"א:

איש מצליח

1. וה"ה דאסור לעשות מדורה להתחמם כנגדה לפי דעה זו, א"כ הקור גדול בשיעור שרוב בני אדם צריכים זאת (כה"ח אות ד') וע' בהערה הבאה: 2. אע"פ שהכה"ח (אות ט) הביא שהח"א והקיצור ש"ע פסקו לאסור. ע"ש. מכל מקום סתמות התלמוד ורוב ככל הפוסקים משמע להדיא דשרי, שהרי החגים כולם בימות החום, והטעם להיתר מפני שעצם הצורך לחום קיים אצל כל בני האדם, וכמו שכבר העיר בזה הגר"א, על כן העיקר להקל בזה: 3. והרשב"א בעבודת הקדוש (שער ג') כתב להדיא דאפילו אינם ראוים לשתייה מותר, וכ"כ חלמ"ה הרמב"ן ושלג"ל בבינה שם, וא"כ ודאי דהכי נקטינן: 4. ואף לדעת מרן לעיל (סימן ש"כ"ו ס"ה) דס"ל דמותר בשבת לרחוץ פניו ידיו ורגליו בחמין שהוחמו בשבת (עיין במ"א שם סק"ה), היינו דוקא פניו ידיו ורגליו דאין שייכת בהם גזירת מרחץ, אבל כל גופו שאסור משום גזירת מרחץ (ולא משום חימום כי החימום מותר ב"י"ט) אפילו כבר נתחממו בהיתר ב"י"ט אסור לרחוץ בהם. ופשוט. וכן

הלכות יום טוב סימן תקיא

ג טור נשם הי"ף ורמב"ם נפרק א' וסמ"ג ד משנה יפה י"ז וכנה"ה נפרק א' וסמ"ג ה משנה שס כ"ב וכתמ"ס

שערי תשובה

הטב צעיו"ט כל גופה בחמין וצ"ט חדיח למטה בחמין ומעין הטב צלל גופה קודם טבילה כמ"ש ציו"ד סי' קצ"ט ע"ש: [ג] אדם מותר כו'. עין בחוט השני סי' ע' אשה שטבלה צליל יו"ט אחר לידתה בשוגג מותרת לבעלה כיון שהיתה שוגגת ואפילו הייתה מודה לא היה מקום שלכתחלה אין לעשות כן וצמיתה יש להחמיר לפרוש אותה לילה אבל [ד] מוגמר. עין לעיל סימן ר"י שם כתבתי צענין שחית טיטון ציוס ביאור הלכה

באר היטב

(ה) מוגמר. ומותר להציא כלי מלא נקדים ומכסין אותו מעיו"ט ופוקקין נקביו ולמחר פותחים הנקבים ונמלא הצית מתגמר ואפילו לאסור מדינא דיעבד רק משום מיגדר מלמא אכל בשוגג ודאי מיד אף אח"כ פשיטא דמותרת בלא טבילה אחרת ע"ש ועיין ציו"ד סי' קצ"ו: טוב וצקצק נתנאל פ"צ דבינה כתב לאסור וחולק על שו"ת דרכי נועם משנה ברורה

שישאר גם לקטן לרחיצה (יח) ובלבד שלא יוסיף מים בקדרה לאחר שהעמיד אותה על האש רק שיקח מתחלה כלי גדול. ולענין מה שנוהגין ליתן מטפחת (ווינדליין) בעריבה תחת הקטן בעת הרחיצה והנה יש בזה איסור כיבוס דשורה אותם במים וע"כ יש לזהר עכ"פ שיהיו הווינדליין נקיים מכובסים מכבר דבלא"ה אין להקל ליחנם לתוך המים כי אם ע"י עכו"ם. ואפילו אם הם נקיים ומכובסים טוב שיתנן לתוך המים ע"י עכו"ם אם באפשר כל זה ביארתי לעיל בסימן ש"ב סי' בבה"ל ע"ש: (טו) מעיו"ט מותר. אף דבשבת אסור אף אבר אבר וכ"ש כל גופו כאחד כדאיחא בסי' שכ"ו (יט) ביו"ט קיל טפי: (טז) אבל במרחץ וכו'. היינו (כ) אפילו בבית החיצון של מרחץ אסור לרחוץ בחמין ולא הותר שם אלא להשתטף בהם: (יז) אסור. דאסרו חכמים רחיצה במרחץ משום גזירת הבלגין שהיו מזולזין בזה לעשות באיסור כמבואר בשבת דף מ': (יח) ויש אוסרין בכל ענין. דס"ל דאין חילוק בין שבת ליו"ט ואסרו רחיצה ביו"ט כמו בשבת. ודוקא כל גופו כאחד (כא) אבל אבר אבר לכ"ע מותר לרחוץ ואפילו (כב) להשתטף באותן חמין אסור לדעה זו. מיהו לענין תינוק (כג) גם לדידהו מקילינן ביו"ט יותר מבשבת ומותר לרחצו אפילו בחמין שהוחמו ביו"ט וכנ"ל וכ"ש בחמין שהוחמו מעיו"ט. אכן בחינוק שאין מורגל כ"כ אף בימי החול כרחיצת כל הגוף אפשר דאף בחוחמו מעיו"ט יש להחמיר ולעת הצורך בודאי יש להקל. ועיין

באר"י שכתב דרוב הפוסקים ס"ל כדעה ראשונה אלא שנוהגין לאסור (כד) ואין לשנות המנהג: (יט) וכן נוהגין. ולענין אשה שחל טבילתה ביו"ט הסכימו כמה אחרונים שצריך לזהר שלא יהיה במקוה רק פושרין דאל"כ אסור לטבול בה וכ"ז אם הוחמו המים מעיו"ט אבל ביו"ט אסור להחם ע"י ישראל וע"י עכו"ם (כה) יש להקל וכ"ז להחם בליל יו"ט ב' אבל להחם ביו"ט א' לצורך ליל ב' אין להקל כלל אם לא שהישראל יקח מהמים לשתות מהם קאפע או להדיח כליו (כו) דבזה מותר מדינא כדן ממלא חבית מים המבואר בסוף סי' תק"ג ורק שצריך לזהר בכל זה (כז) שלא להוסיף אח"כ מים להיורה אלא בתחלה ימלא כל היורה מים כפי השיעור הצריך לו: ג' (כ) אדם מותר לטבול וכו'. ר"ל אע"ג דכלי אסור להטבילו ולטהרו מטומאתו ביו"ט מפני שנראה כמתקן הכלי עיו"ט², אדם שאני מפני שהוא נראה כמצנן עצמו במים [גמרא] ועיין לעיל סימן שכ"ו ס"ח במ"ב ובה"ל שם ביארנו כל פרטי דין זה: ד' (כא) מוגמר. דהוא

שער הציון

(י) הגר"א וחמד משה: (ז) א"ר בשם רבינו ירוחם. וכירושלמי פ"ב דביצה ראייתי דיש תרי פתרי וחד מנהון דב"ש דאמרי אא"כ ראוין לשתיה היינו בשחממן כדי לשתות ממש [ונכמו שפירשו התוספות] ובה"ה דמתירין סברי דבעינן שיהו עכ"פ ראוין לשתיה [ופירוש זה מצאתי ג"כ בחידושי הר"ן על שבת עיי"ש] ואפשר מדהשמיט חידוש זה דתלמודנו ע"כ דס"ל דהמשנה אתא כפשטא דמותר לבי"ה בכל גווני: (ח) פוסקים: (ט) הוא שיטת התוס' והביאו ראייה לדבריהם מן הירושלמי ודעת הרמב"ם והגאונים דהוא מדרבנן ונ"מ שאסור להתוס' להחם אפילו לצורך חולה שאין בו סכנה ולהרמב"ם שרי [עיי"ש] ועיין לעיל בסימן שכ"ח דלפי דברי הסברא השלישית שהיא העיקר אינו מותר כ"א ע"י שינוי: (י) וכן אפילו להשתטף אסור וכמו גבי שבת לעיל בסימן שכ"ו ס"א: (יא) מחה"ש ונהר שלום וכ"כ בד"מ: (יב) חמד משה והגר"ו וכ"מ בדרכי משה: (יג) ח"מ ע"ש שהעתיק דברי המ"א ומסיק דתלוי לפי ענין הקטן וכן העתיק הח"א לדינא: (יד) תוס' ורא"ש וכ"מ במדרכי ואפילו לגבי תינוק דהוא רביתיה וצריך לבריא אותו מ"מ לא אמרין דהוא כמו זיעה שמותר מטעם זה [כדאיחא בתוס' ורא"ש] ואינו נחשב עיו"ט שוה לכל נפש: (טו) הרמב"ם דס"ל דרחיצת כל הגוף וסיכה הוא בכלל אוכל נפש ורק דרבנן גזרו משום מרחצאות וכן הוא בסמ"ג ולפי מש"כ הר"ן והרשב"א דעת הר"ף והגאונים ג"כ הכי: (טז) מדיסתמו בפוסקים ולא הזכירו דזה אינו רק להסוברין דהוא דאורייתא ש"מ דזה הדין הוא לכ"ע [וכן משמע קצת בביאור הגר"א מדמסיים ראייה לדבריו מחוה"מ דק"ל בסימן תקמ"ג ס"א דאין אומר לנכרי לעשות אם לא שנדחוק דגם שם ע"י עצמו הוא מדאורייתא]: (יז) ח"א:

איש מצליח

1. וכן גם דעת הרמב"ן בשבת שם שמותר. ומה שהקשה הבה"ל על החמ"מ שדימה נ"ד לסימן שכ"ו שמותר וכו'. ע"ש. במחכ"ת הרי הרמב"ן והרשב"א והריטב"א והמאירי והר"ן כתבו בשבת שם שגם להתוס' אם רוחץ אבר אבר אפילו ירחץ כן כל גופו אינו אסור אלא מדרבנן. ע"ש. ובמ"ב עצמו (ס"ק י"ח) כתב כן במוסגר, ואולי היא הוספה מאוחרת שלו או הוספה של בנו. ועכ"פ הדברים מבוארים להריא כראשונים. וא"כ גם

שוה לכל נפש תלוי בכל דור

ביאור הלכה סימן תקיא סעיף ב

ידיו - המחבר שינה מלשון המשנה ביצה כ"א דתנן חמין לרגליו והוא כתב ידיו ובעו"ש כתב דצ"ל ידיו ורגליו ובבגדי ישע כתב דצ"ל פניו ידיו ורגליו ונראה להם שהוא ט"ס ובאמת כן הוא מבואר בתוס' שם ידיו ורגליו וכ"מ בסוגיא דשבת דפניו ידיו ורגליו שרי כמש"כ הגר"א וכן מבואר להדיא ברמב"ם וכן ברש"י [שבת ל"ט ע"ב ד"ה והא תניא] וכן במאירי ביצה בסוגין דפניו ידיו ורגליו שרי. ומ"מ יש לעיין אולי דבימינו אין רחיצת רגליו שוה לכל נפש ונשנה זה רק בימיהם שהיו הולכין הרבה יחף בלי מנעלים ודומה רגליו לשאר איברי הגוף אכן לפי מה שנכתוב לקמן בשם הרא"ש והרשב"א דמקצת שאר איברי הגוף דומה לפניו ידיו ורגליו דמותר בודאי אין להחמיר בזה:

שלחן שלמה – רב שלמה זלמן אויערבאך סי' תקיא סעיף ב

ולענין הלכה עיין בבה"ל סד"ה ידיו
דיש לעיין דאולי בזמנינו אין רחיצת
רגלים שוה לכל נפש, ונשנה זה רק
בימיהם שהיו הולכים הרבה יחף בלי
מנעלים, ודומה רגליו לשאר אברי הגוף,
עיי"ש. אך צ"ע דאדרבא בזמננו גם
רחיצת כל הגוף הו"ל לכאורה שוה לכל
נפש שהרי כל אדם עושה כן, ואף אם אין
עושים כן אלא פעם אחת בשבוע צ"ע אם
חשיב משום כך לא שוה לכל נפש,
ותשה"מ יוכיח, וצ"ע.³

ולתלמוד אמר מרן זללה"ה, דנפסק להלכה שלהחם חמין עבוד רחיצת כל גופו אסור כיון שאינו צורך או"נ אך לצורך פניו ידיו ורגליו מותר, ולענ"ד היום שכל אדם רגיל לרחוץ לפחות פעם בשבוע הרי זה נחשב כצורך או"נ, ובמיוחד למתירין לעשן ביו"ט מדין או"נ אע"פ שיש בני אדם שממש סובלים מזה, בודאי שיש להתיר רחיצת כל גופו שהיא הנאה לכל אדם, עכת"ד.

ל שבות פרק ג יצחק

כיום אמנם רגילין **ברחיצה** אבל אין זה צורך היום כאכילה, ושמעתי מהגרי"ש **אלישיב** שליט"א שאין בידינו להתיר דבר שמפורש בגמ' לאיסור [דבגמ' לא נתפרש גדר האיסור]. ועוד שלדעת הרמב"ם אסור משום גזירת מרחצאות. ויעוי' במש"כ השעה"צ^כ אם להתיר לצורך חולה.

יב. הנאה השווה לכל נפש מותרת ביום טוב כאוכל נפש עצמו, ולכן מותר לעשות מדורה להתחמם כנגדה, בזמן הקור. שבכל מקום שנאמר יאכל (היו"ד בצירוי), נכלל בזה גם הנאה, והואיל ונאמר: אשר יאכל" לכל נפש, הותרה ההנאה כמו האכילה^ט). ומטעם זה מותר גם כן לחמם מים חמים לרחוץ בהם פניו ורגליו, שהיא הנאה השווה "לכל" נפש. אבל כדי לרחוץ כל גופו אסור, שאין זו הנאה השווה "לכל" נפש^ע). ומים שהוחמו מערב יום טוב מותר לרחוץ בהם כל גופו כאחד, שלא גזרו בזה אלא בשבת^{עא}). ומים שהוחמו ברוד שמש, מותר להתרחץ בהם כל גופו

החזקה (פ"א מהלכות יו"ט הט"ז). ובספר הרוקח (סי' רצט). ובפרש"י (שבת לט:). וראבי"ה (סי' תשנו). וכן הוא בהדיא בירושלמי (פ"ב דביצה ה"ה) חמין שהוחמו ביו"ט מרחיץ בהם פניו ורגליו וכו'. ע"ש. וכן העלה בשו"ת בית דוד (סי' רצ). ובספר מאורי אור עוד למועד (ד"פ ע"א). ועוד. וע' במחזיק ברכה (סי' תקיא סק"ג) שכתב, שמצא כתוב בתשובה כת"י למהר"י ראוינה מגדולי רבני איטליא, שהתיר להחם מים, לרחוץ הרחיצה ההכרחית לאשה ללבוש הלכנים. ע"ש. וע"ע בשו"ת באר משה חלק ח (סי' קסט), שכתב שכל שרוחץ בהם מקצת גופו, ולא רוב גופו, מותר. ע"ש.

עא כדעת הרי"ף בשם גאון (ביצה כא:) וכדעת הרמב"ם, שפסק מרן הש"ע (סי' תקיא ס"ג) כמותם. וכן הוא באור זרוע ח"ב (סי' שמז). וראבי"ה (סי' תשנו). אך לדעת הרמ"א יש להחמיר, שלא לרחוץ כל גופו כאחד, אפילו במים שהוחמו בערב יו"ט. וכדעת התוס' והרא"ש [והרשב"א בתשובה בח"ד סי' יו"ד] וסיעתם. וע' בהר"ן (ביצה כא:).

ולענין מש"כ להתיר ביום טוב להתרחץ כל גופו במים שהוחמו ברוד שמש. ראה מש"כ בהליכות עולם ח"ד (פרשת תצוה עמוד רח), ובשו"ת ברית אברהם דניאל ח"ב (סי' יח אות יב). ודו"ק.

חשיב צורך אוכל נפש. והובא בארחות חיים. ומיהו מותר להרבות בבישולו בשביל בהמה וכלבים, באותה קדרה שמבשל בה לעצמו, כמו שהותר לעשות כן בשביל עכו"ם.

סט הרמב"ם בפירוש המשנה (ביצה כא:). ספר יראים (סימן קיג). הרוקח (סי' רצו). הרמב"ן והרשב"א והריטב"א כחידושיהם לשבת (לט:). עבודת הקודש (שער ג ס"ה). ועוד. וכן פסקו הטור ושלחן ערוך (סי' תקיא ס"א). וגם הרמ"א סיים שנהגו להקל. וע"ע בהר"ן שכתב שהטעם שהתירו במדורה, משום שמתוך שהותרה הבערה לצורך אוכל נפש הותרה נמי שלא לצורך. ומה שכתב החיי אדם (כלל צה סי' ט) להחמיר כשאין הקור גדול וכו', כבר כתב בשו"ת אהל משה ממזריטש (חאו"ח סי' טו) שהחיי אדם טעה בזה בפירוש דברי המג"א, ומסיק להקל, ושכ"כ הפמ"ג והגר"ז. ע"ש. והרי במשנה (ביצה כא:) שאמרו "עושה אדם מדורה ומתחמם כנגדה", לא חילקו בין אם הקור גדול או לא. הגר"א. וע"ע במשנ"ב (סק"ב). ודלא כהקיצור ש"ע שנמשך אחר הח"א. וע' בכה"ח (סק"ט).

ע טור ושלחן ערוך (סי' תקיא ס"ב). והטעם שכתבנו בפנים מהתוס' (ביצה כא:). ומ"ש בש"ע לרחוץ ידיו, ה"ה לרחוץ פניו ורגליו, ולא שלל אלא "כל גופו" כמ"ש בסיפא. וכמבואר ברמב"ם בפירוש המשנה שם וביד

ביום טוב. ודוקא חוץ למרחץ אבל בבית המרחץ אפילו פניו ידיו ורגליו אסור^(עב). ובאמבטיא פרטית שנמצאת בדירתו יש להקל אפילו ברחיצת כל גופו^(עי).

יג. מוגמר אסור ביום טוב, והיינו לפזר אבקת בשמים על גבי גחלים להריח, או לגמר כלים, וכיוצא בזה. והטעם לאיסור זה, מפני שבעת שמפזר הבשמים על הגחלים הוא מכבה אותן ולבסוף מבעירן, ומכיון שאין זו הנאה השווה "לכל" נפש, כי אם לעשירים המפונקים בלבד אסור. אבל אם עושה כדי לתת ריח טוב בפירות למתקם לאכילה מותר, ואפילו אם הם טובים וראויים לאכילה בלא זה אלא שעל ידי כך ממתקם יותר מותר, שאין דין מוליד ריחא באוכלים^(עד). ומטעם זה מותר גם כן לתת מי ורדים בכוס מים או יין ושאר משקים^(עה). וכן מותר לשפוך טפות מי ורדים וכדומה לתוך טבק הרחה, שלענין זה נחשב כאוכל, ואין מוליד ריחא באוכלים^(עי). אבל אסור

(עב) הר"ן. וכן פסק הש"ע שם.

(סי' לד). וקצתו. וע' בספר חגי יהודה (דף ל סוף ע"ג).

(עד) ביצה (כב: כג.). טור ושלחן ערוך (ס"ם תקיא).

(עה) שו"ת נחפה בכסף (חאו"ח סי' ד). ראשון לציון (דף עח). שבט יהודה (דף מא). שואל ומשיב תנינא (ח"ב סי' ז). שו"ת רב פעלים ח"ב (סי' נא). שו"ת מעט מים (סי' לג). ועוד. וע' בספר מועד דוד (דף צב סע"ד).

(עו) ע' שו"ת הלק"ט ח"א (סי' קא). ובשו"ת נבחר מכסף פינשו (חאו"ח סי' ו). (והם שפה אחת ודברים אחדים, להתיר שאיפת הטבק בשבת דהו"ל כאוכלים ומשקים שהם מאכל בריאים שמותר לאוכלן ולשתותן בשבת לרפואה. ע"ש. וכ"כ שמירת שבת כהלכתה עמוד תעז). וכן ראייה לזה מדברי הבית יהודה (סי' כו) והברכי יוסף (סי' שכא סק"א), שמותר לפרר הדם יבש להריח לאלתר כדין אוכלין. אולם לפ"ד האגלי טל (דף פט ע"א אות כו) שחולק ע"ז משום איסור טוחן, לכאורה יש להחמיר כאן. אך י"ל שהואיל וכל עיקר האיסור

(עג) שכל הגזירה במרחץ משום הבלנים שזולזלו לעשות באיסור, וכמ"ש ג"כ בכה"ח (ס"ק כז). אבל באמבטיא פרטית שפיר דמי. ואע"פ שע"י פתיחת הברז של המים החמים, נכנסים מים צוננים לתוך המים החמים ומתבשלים, אין להחמיר בזה ביו"ט, שמכיון שלדעת הרמב"ם (פ"א הט"ז) והסמ"ג (בהלכות יו"ט) אין איסור לחמם מים ביו"ט לרחיצת כל גופו אלא משום גזירת מרחץ. (וע"ע בחידושי הרמב"ן שבת לט:). הו"ל דבר שאינו מתכוין לכישול, ורק דהוי פסיק רישיה, וכיון דלא איכפת ליה בבישול המים הו"ל פ"ר בדרבנן דלא ניח"ל דשרי אף להתוס' דפליגי על הערוך. כמבואר בתוס' (שבת קג סע"א). ואע"פ שלד' התוס' (ביצה כא:) והרשב"א והריטב"א (שבת לט:) איסור זה מה"ת דלא הוי הנאת מידי דשוה לכל נפש, מ"מ יש לנו כמה ספקות להקל. וע' בהר"ן (ביצה כא:) שלדעת התוס' שזה אסור מה"ת גם בהוחמו מערב יו"ט אסור, אלא שהעיקר כהר"ף. ע"ש. ועמש"כ בשו"ת יביע אומר ח"ד

רחיצה במים קרים

מגן אברהם סימן שכו ס"ק ח

מותר לטבול. כ' מהרי"ל סי' קל"ט יפה נוהגות הנשים שאין טובלות שלא בזמנם בשבת דמה"ט מנהג פשוט שלא לרחוץ בצונן וטעמא דשייך למיגזר משום סחיטה ומשום שנושא מים שעליו ד"א בכרמלית ומשום שיטת גופו וקסמים ע"כ וכ"כ בת"ה סי' רנ"ה אף על גב דאפי' המרדכי דמחמיר בצונן דוקא בכלי אבל בנהר או במקוה שרי מ"מ המנהג לאסור ולכן אפי' לטבול אסור דמיחזי כמתקן כדאתא בגמרא עכ"ל: וכן כתב ב"י בי"ד סימן קצ"ט דאסור לטבול בשבת משום סחיטת שער עכ"ל ומ"מ נראה דמותר לטבול לקריו כיון דמדרבנן הוא כמ"ש סימן שכ"ג ס"ז, ועמ"ש סימן תרי"ד סי"א ובאגור סימן תע"ו משמע דבנהר אסור גם בב"י בשם כלבו כתב לאסור משום סחיטת שער עיין שם ועבי"ד סימן רס"ח ס"ד, ונ"ל דמומר שרי לטבול כיון דאינו מדאורייתא כמ"ש שם סוף הסי' וכ"מ ביבמות דף מ"ז ע"ב דלר"י מטבילין גר בשבת:

משנה ברורה סימן שכו ס"ק כא

הרוחץ בנהר וכו' - כתבו הפוסקים דנהגו שלא לרחוץ כלל בנהר או במקוה דמצוי לבוא לידי סחיטת שער ועוד כמה טעמים עיין במ"א ולענין טבילה עיין לקמיה מיהו ידיו ורגליו מותר לרחוץ בנהר כשמנגב קודם שילך ד"א [א"ר]:

שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ד סימן עד

(ג) מנהג מדינותנו שלא לרחוץ בשבת אפי' בצונן, האם אין להתקלח בצוננין גם ביום שרב.

תשובה: בלא צער יש להחמיר אף שלא מצינו בספרי רבותינו מנהג זה. אבל כשמצטער מחום היום רשאי להקל.